

10. mai 2022

Lahend 41955/14 - kogunemisvabadus

Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi vs. Türgi

Artikkel 11-1

Kaebaja, Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi (Roheliseste ja Tuleviku Vasakpartei), on Türgi erakond, mis asutati 30. novembril 2012 ja asub Ankaras. Kaasus puudutab Türgi valimiskomisjoni (HEC) keeldumist erakonnal korraldada kohalikke kongresse Ankara, Antalya ja Artvini linnades, kuna need ei vastanud seadusega sätestatud kriteeriumitele, sest erakonnal ei olnud filiaale vähemalt ühes kolmandikus nende linnade omavalitsustest. EIK-sse pöördudes tugineb kaebaja artiklitele 11 ja 13 ning kaebab, et tal ei olnud lubatud korraldada kongresse Ankara, Antalya ja Artvini linnades ning, et tal puudus siseriiklik õiguskaitsevahend vaidlustamaks Türgi valimiskomisjoni keeldumist.

EIK märkis alustuseks, et keeldumine lubada kaebajal pidada kohalikke kongresse kõigis kolmes linnas kujutas endast sekkumist kaebaja kogunemisvabadusse. See sekkumine oli seadusega ette nähtud ning selle eesmärk oli avaliku korra kaitse ning teiste isikute õiguste ja vabaduste kaitse. Kaebaja võis oma poliitilist tegevust teostada kolmes linnas ja nende linnade rajoonides, kus tal veel ei olnud kohalikke struktuure ega esindusi. Tal oli vabadus oma ideid avalikustada, korraldades EIÕK artikli 11 tähenduses rahumeelseid avalikke kogunemisi, et värvata liikmeid ja asutada kohalikke filiaale piirkondades, kus ta ei olnud esindatud. Lisaks ilmnis HEC otsustest, et taotlejat teavitati sellest, et ta võib uuesti esitada oma taotluse korraldada asjaomastes linnades kohalik kongress, kui ta on saavutanud nõutava seadusliku kvoorumi.

EIK märkis, et kaebaja kogunemisvabaduse õiguse kasutamist tuleb kontrollida lähtuvalt EIÕK artiklist 11 koosmõjus protokoll nr 1 artikliga 3 ning, et liikmesriikidel on selles valdkonnas lai kaalutusruum. Käesoleval juhul põhinesid HEC otsused asjaolul, et riigi seadusandja soovis kehtestada erakonna kongressi pidamiseks eritingimused, et ta saaks hiljem esitada kandidaate parlamendivalimistel. Iga erakonna jaoks oli kohalikul, piirkondlikul ja seejärel riiklikul tasandil kongressi korraldamine seega oluline samm nende tegevuses, mis võimaldas neil lõpuks esitada parlamendivalimistel kandidaate, millel on terviklik riiklik baas. Seadusandja eesmärk oli reguleerida erakondade esindatuse taset üleriigiliselt, näiteks suurtes suurlinnapiirkondades, ja kohalikul tasandil, näiteks küldes, mis on vajalik selleks, et nad saaksid kongressi pidada. HEC-i läbiviidud kontroll seisnes konkreetsete faktide kontrollimises, kas taotleja on täitnud seadusandja kehtestatud eritingimused.

EIK leidis, et vaatamata HEC-i otsustele ei tuvastanud kohus mingit muud siseriiklike võimude sekkumist, mis takistaks või häiriks kaebaja ühingutegevust, et täita kohaliku kongressi korraldamise seaduses sätestatud tingimusi. HEC-i otsused, millega kaebaja taotlus tagasi lükati, põhinesid faktilisel ja objektiivsel hinnangul selle kohta, kuivõrd ta oli ebapiisavalt asutanud kohalikul tasandil filiaale asjaomaste linnade ringkondades. HEC otsused ei põhinenud kriteeriumidel, mis tulenesid näiteks kaebaja poolt korraldatud ebaseaduslikust assotsiatsioonitegevusest, mis võiks seega kahjustada territoriaalset terviklikkust, ega artikliga 11 vastuolus olevatest tegevustest. Sellest järeldub, et vaidlustatud otsustes esitatud ja ka seadusandja põhjendused ei takistanud kaebajal kasutada oma õigust tegutseda erakonnana.

Eeltoodu valguses leidis EIK, et HEC-i põhjendused olid asjakohased ja piisavad ning sekkumine oli proportsionaalne demokraatlikus ühiskonnas taotletava legitiimse eesmärgiga. EIK ei tuvastanud artikkel 11 rikkumist.

---

¹ Lühiülevaates kajastatud lahendite valiku aluseks on EIK enda otsingumootoris avaldatud Legal Summary'd.

Samuti otsustas EIK ühehäälselt, et artiklit 13 koostoimes artikliga 11 ei rikutud, kuna kaebajal oli olnud tõhus õiguskaitsevahend siseriiklikus kohtus s.t võimalus pöörduda riigi kõrgeima kohtu poole.

[Lahend](#) (prantsuse keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

12. mai 2022

Lahend 49281/15 - põhiseaduslik menetlus

Dragan Kovačević vs. Horvaatia

Artikkel 6-1

Kaasus puudutab konstitutsioonikohtu menetluskulusid aastatel 2014–2015, kui kaebaja vaidlustas konstitutsioonikohtus tsiviilkohtu otsused tema teovõime äravõtmise kohta. Konstitutsioonikohus tühistas need tsiviilkohtu otsused, kuid jättis kaebaja menetluskulude hüvitamise nõude rahuldamata. Kohtukulude kohta tehtud otsus põhines siseriikliku õiguse sätel, mille kohaselt peab iga konstitutsioonikohtu menetlusosaline kandma oma kulud ise, kui kohus ei otsusta teisiti.

EIK märkis, et reeglit, mille kohaselt menetlusosaline peab kandma ise oma kohtukulud, kui kohus ei otsusta teisiti, ei saa iseenesest lugeda vastuolus olevaks artikli 6 lõikega 1. Seetõttu pidi EIK käesolevas asjas ise välja selgitama, kas kõnealuse reegli kohaldamise tagajärjed olid kooskõlas artikli 6 lõikega 1. Asjaolude kohaselt konstitutsioonikohtusse kaebuse koostamise maksumus (815 eurot) oli suurem kui tol ajal Horvaatia keskmine kuupalk. Seega kujutas see endast märkimisväärset rahalist koormust isegi keskmisele kodanikule, rääkimata kaebajast, kelle igakuine sissetulek moodustas 164 euro suuruse puudehüvitise. Seetõttu arvestades EIK-i praktikat ja kaebaja konkreetset olukorda leidis EIK, et konstitutsioonikohtu keeldumine kaebajale kaebuse kulude väljamõistmisest kujutas endast kaebajale kohtule juurdepääsuõiguse piiramist.

EIK märkis, et kuigi põhiseaduslikud õigused on üksikisikutel ja eraõiguslikel juriidilistel isikutel riigi ja muude avalik-õiguslike isikute vastu, oli põhiseadusliku kaebuse alusel algatatud menetlus Horvaatia konstitutsioonikohtus formaalselt ühe poole menetlus. Põhiseaduslike kaebuste esitajad ei riskinud seega tsiviilkohtumenetluses tavaliselt esineva riskiga, et ebaõnnestumise korral peavad nad kandma mitte ainult oma kulud, vaid hüvitama ka vastaspoole kulud. Sellise riski puudumine koos riigilõivu maksmise kohustuse puudumisega konstitutsioonikohtu menetluses võib seega kaasa tuua selle, et kohus on ülekoormatud suure hulga põhjendamatute kaebustega, mis võib ohustada kohtu nõuetekohast toimimist. Seetõttu oli EIK valmis nõustuma, et käesolevas asjas kulude üle otsustamise aluseks olnud reegli eesmärk oli tagada konstitutsioonikohtu tõrgeteta toimimine ja kaitsta riigieelarvet. Sellegipoolest leidis EIK, et vaidlustatud säte võimaldas konstitutsioonikohtul teha erandi. See erand ei andnud mitte ainult vajalikku paindlikkust, vaid viitas ka sellele, et teatud juhtudel ei pruugi reegli kohaldamine olla legitiimsete eesmärkidega õigustatud.

EIK märkis ka, et menetlus konstitutsioonikohtus oli kaebaja jaoks olnud eksistentsiaalse tähtsusega, kuna tsiviilkohtute vaidlustatud otsused jätsid ta ilma teovõimest. Sellega seoses oli kaebaja vaimupuudega isik ja seetõttu pidi ta oma õiguste tõhusaks kaitsmiseks olema lepinguliselt esindatud arvestades, et advokaadi abi konstitutsioonikohtus ei saa pidada mittevajalikuks. Lisaks märkis EIK, et siseriiklik seadus ei olnud ette näinud võimalust saada õigusabi konstitutsioonikohtu menetluses.

EIK leidis ka, et konstitutsioonikohus oli käesoleva juhtumi asjaoludel kohustatud oma kulude kohta tehtud otsust põhjendama, mitte kasutama lihtsalt sama sõnastust, mis oli siseriiklikus õiguses ette nähtud.

Eeltoodud tulenevast leidis EIK, et käesoleval juhul esineb artikkel 6-1 rikkumine.

EIK leidis, et Horvaatia peab kaebajale maksma 815 eurot varalise kahju hüvitiseks, 3000 eurot mittevaralise kahju hüvitiseks ja 2500 eurot kulude katteks.

Lahendile on lisatud kahe kohtuniku eriarvamus.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)